

J 64
1288 p.1.201.097

EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 46 (412) | 23. novembril 1929 a. | IX. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—
 poolaastas . . . . . " 5.—
 veerandaastas . . . . . " 2.50

Kohtu- ja siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas . . . . . Kr. 8.—
 poolaastas . . . . . " 4.—
 veerandaastas . . . . . " 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-47
 Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. . . . . Kr. 40.—	1/4 lehek. . . . . Kr. 10.—
1/2 " . . . . . " 20.—	1/8 " . . . . . " 5.—
1/3 " . . . . . " 13.50	1/16 " . . . . . " 2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
 Lehe eesküljel 75%o, tekstis 100%o kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) Dr. M. Grünwald, Moraalne alaväärtuslikkus, kutseline kuritegevus ja järeletulev sugu. 2) A. Liit, Nähte laibal. 3) Joh. Liivak, Võitlusest salakaubaveo vastu. 4) Gaasiasjandusest politseis. 5) V. Pärli, Ujumisest. 6) Jahipidamise keeluaegade tabel. 7) Abikomissar A. Rumbergi juubel. 8) Spordi alalt. 9) Ametlik osa. 10) Küsimusi ja kostmisi. 11) Kuulutusi.

Moraalne alaväärtuslikkus, kutseline kuritegevus ja järeletulev sugu.

Dr. med. Max Grünwald, Dortmund.

Moraalne alaväärtuslikkus on haiglane omadus, mille juures isiku tahtesuuna iseärasustes süüdi on vaimline puudulikkus. Viimane piirdub eetiliste tunnetega ja ettekujutustega ja on seetõttu silmatorikavas vastolus hariliku vaimlise ja mõistluse arenemisega. Moraalselt alaväärtusliku isiku andekus on vast alati ühe külgnel. Nende seas on tihti leida ande-

kaid, samuti on olnud silmapaistev õppimine koolis. Kuid mõtlemisviis on hüppeline ja täis vastandeid, sest et haiglased kujutused sisse tungivad ettekujutuse käiku. Sugulise küpsuse saabumisel sarnaste isikute juures, kellelele tihti peale vaadati kui imelastele, võib enamasti tähele panna otsekohest vaimlise arenemise seisakut. Iseseisva vaimlise

„Eesti Politseilehe“ tellijatele.

Aasta jõuab lõpule. Paljud tellijad pole aga veel õiendanud „E. P.“ tellimisraha. Palume kõiki, kel on veel arveid õiendada, seda teha viivitamata. „E. P.“ suudab ainult siis edukalt täita oma kohuseid tellijate vastu, kui nemad omalt poolt täidavad kohuseid lehe vastu.

TOIMETUS.

tööga ei saa nad valmis, tuleb ilmsiks nende ebaintelligentsus. Silmatorkav on nende eriti elav fantaasia ettekujutuste alal, tõelikkus segatakse luulega. Igapäevases elus nimetatakse sarnaste isikute muinasjutte kelkimiseks ja valeks, sest nende juures pole märgata midagi haiglast.

Harilikud teated ilustatakse moonustega ja juurelisamisega. Mälestuste võltsimine ja tung luuletamiseks loob moraalselt alaväärtuslisele teatud rahuldustunde ja ta kunagi ei või üht ja sama juhtumit teist korda samal viisil edasi anda. Ehk luuletamine küll on teadlik, tõmbab jutustamise aine ikka uutele väljamõeldustele, ilma et jutustaja enesele annaks aru sarnase tegutsemise tagajärgedest.

Sellele haiglase valetamise pildile moraalse alaväärtuslikkuse juures seltsib ülielava fantaasia järelusena piiritu usk oma võimetesse, areneb kangelasidee kuritegevuses. Kuid vastandina hüsteerilistele valetajatele moraalselt alaväärtuslik isik annab endale täieliselt aru oma vahelkordadest välisilmaga, kuna hüsteerik oma ideega kokku sulab. Tundeelu on muutlik. Hingelise tasakaalu puudus viib mängukirele ja teistele kõrvalekaldumistele, millede juures hooplemine ja välimine hiilgus etendavad peaosa; pole ka harvad enesetapmise katsed. Eriti arenenud moraalse alaväärtuslikkuse juures on tunnete jõud ja kiirus nii tugevad, et nad, mitte leides mõistuse vastukaalu, teevad kui just mitte võimatuks, siis väga harvaks õpetuse võtmise kogemustest; kerkib esile moraalselt täiesti hukkunud kurjategija kuju.

Alaväärtuslise isiku tegevus vastab tema kõikuvatele ettekujutustele ja tunnetele; alaväärtuslise tegutsemine erineb põhjusetusega ja püsivuse puudumisega, mis võimatuks teevad tõsise eluülesande plaanikindla täideviimise. On ainult „algamised ilma järjeta ja järg ilma algusega“. Soovide alaline vaheldus tekitab konflikte ühiskonnaga.

Kuigi moraalne mõistuse nõrkus vast alati esineb ühes intellektuaalse nõrga mõistusega, siiski pole ta identne viimasega. Ettenägemise puudus pole alati kergelt tunda moraalselt alaväärtuslise juures. Siiski näitavad osavalt läbiviidud kuritahtlised teotsemised vast alati ühes kohas peaaegu lapselikku ettenägematust, mille kohta alaväärtusline isik ütleb ise, et see olevat arusaamatu lollus.

Vanglaarst Longard oma pikaajalise tegevuse põhjal on tulnud arvamisele, et moraalselt alaväärtuslisele isikule tema tuimuse, julmuse, vastiku häbematus, silmatorkava ärevuse juures on eriti iseloomustav asjaolu, et tema ei lase ennast mõjutada ja seega teeb täiesti asjatuks katsed teda ümber kasvatada; ja seda sarnases silmatorkavas vormis, mida hariliku kurjategija juures pole märgata. Pole jälgegi leida kahetsusest ka seal, kus ta silmakirjaks oleks kasulik. Moraalselt alaväärtuslisele on omane satuda alalistesse konfliktidesse ühiskonnaga õiguse mõttes, tema terve elu muutub viimaks lakkamatuks võitluseks ühiskondliku korruga; moraalselt alaväärtusliste read annavad suurema osa neid kurjategijaid, keda Aschaffenburg nimetab elukutselisteks kurjategijateks.

Vastandina juhuslikule kurjategijale, kes mõne juhuse mõjul langeb oma nõrga iseloomu ohvriks, kuid ei otsi juhist kuriteoks, on kutselise kurjategija tunde-märgiks, et ta sarnast juhist otsekohe otsib; samuti kui proovireisija otsib „kunnisid“, leiab tema kuritegudes oma elukutselise tegevuse. Millegagi ei lase kutseline kurjategija takistada ennast, et oma katkestatud „tööd“ jällegi jätkata. Karistus ei tähenda temale eemalehirmutamist. Alati pöördub tema tagasi oma alale kui mõrtsukas, riisuja, sissemurdja, varas, kelm, väljapressija, aferist jne.

Saksa riiklik statistikaamet tegi katseid jälgida kümne aasta jooksul 1897. aastal karistatute käekäiku. Tulemused olid järgmised: esimest korda karistatutest kümne aasta jooksul langesid uuesti karistuste alla 23%, juba enamalt üks kord karistatutest said karistuste osalisteks 50%, kaks kuni neli korda karistatutest 65%, viis ja rohkem kordi karistatutest 84%. Täheandab, et viis ja rohkem kordi karistatutest vast kõik jälle sattusid kohtu alla, sest puuduvad 16% olid vist küll 10 aasta jooksul jõudnud surra vaimuhaigete ravilates ja haigemajades.

Probleem, mida seaduseandjale üles seab kutseline kuritegevus, on silmapaistva asjalikkusega käsitatud Dr. Robert Heindli poolt tema raamatus „Elukutselised kurjategijad“ („Berufsverbrecher“, Pan-Verlag Rolf Heise, Charlottenburg). See kaasanne kriminaalseadustiku reformile, nagu seda nimetab autor, näitab rikkaliku ja veenduva materjali põhjal, kus ei puudu võrdlused välismaa seaduse-

andlusega, et parandamata elukutselised kurjategijad põhimõtteliselt tulevad võtta eluks ajaks vahi alla, vastandina 1925. a. kriminaalseadustiku eelnõule, milline ainult erandina nägi ette eluaegse vahiallviibimise ja põhimõtteliselt astus välja tähtajalise vangistuse eest. Et tõeliste elukutseliste kurjategijate parandamatus kogemuste ning nende moraalse alaväärtuslikkuse põhjal on kindel, siis võib pakuda seltskonnale kaitset nende vastu ainult kestev vahiallviibimine.

Statistilised andmed Austraaliast näitavad, et Heindli poolt soovitatud eluaegne interneerimine on vastava seaduse jõusseastumise ajast ennenägematult vähendanud raskemate kuritegude arvu, milline kolme aasta jooksul on langenud poole peale.

Hügieenilises mõttes on eriti huvitav selgitada, missugust kaudset kahju rahvamassile toob elukutseline kurjategija, keda õieti tohiks vanglas hoida erilistes osakondades. Elukutseline kurjategija vabaduses viibides ei jäta järele üksi oma õpilasi, vaid ka järeletulevat sugu, muutes inimsoo halvemaks ja tõstes niiviisi kuritegevust.

Moraalse alaväärtuslikkuse ja tema eetiliste defektide üleandmine pärivuse teel teeb elukutseliste kurjategijate perekondades kuritegevuse sagedamaks nähtuseks. Kriminaalsete kalduvuste pärivus loob endale ise sotsiaalse miljöö. Moraalse alaväärtuslikkusele omame ebaotsustamine isiku vahekordades välisilmaga ja inimvahelistes suhtumistes laseb moraalivastased kalduvused areneda nii kaugele, et järgneb isiku amoraalne tegevus. Ehkki kurjategijate laste arv on vähem keskmisest, siiski näitavad mõned tuntud kurjategijate perekonnad, et pahatihti on tegemist ka vastandiga. Nii, näiteks, teab Kurella rääkida õuejääger Sippeli (enne 1700. a.) perekonnast, kus poeg ja pojapoeg olid vargad, 7 isikust kolmandas põlves olid 4 varast, üks hulgas ja 2 mõrtsukat. Ühest 1827. a. surnud bordelli perenaise 800 järeletulijast olid 700 istunud vähemalt üks kord vanglas, 342 olid joodikud, 127 olid andunud kutseli-

sele prostitutsioonile, kuna 37 mõisteti surma.

Ka Heindl oma raamatus „Elukutselised kurjategijad“ räägib kurjategijate järeletulevast soost nii karistuskoloniides kui ka väljaspool neid. Kuritegevus vangide poegade seas Uues Kaledonias on väga suur, vangide tütardest said enamasti avalikud naised. Andomaanias (Taga-Indias) osutub vangide järeletulevat sugu laisaks ja kuritegeliste kalduvustega. Eriti tähendusrikkaks kuritegevuse pärivusele osutub ühe perekonna tegevus Põhja-Prantsusmaal Perroni ja Montdidieri vahel. 1821. a. tehti seal avalikuks terve rida raskeid kuritegusid, millised olid toime pandud ühe ja sama perekonna liikmete poolt. See kurjategijate perekond elutses ühes selle maanurga külas ning oli levinud ajajooksul üle ümbruskonna. Üheteistkümnne ja järgmise 20 aasta pärast osutusid selle perekonna meesliikmed igakord süüdlasteks ühetalustes kuritegudes. Nendest oli kolmas kuritegude seeria kõige halvem: varguste juure ühes süütamistega oli seltsinud tapmine. Ka Falkenhageni ümbruskonnas kuulsaks saanud mitmekordsel tapjal Schumanil, kes seal nii tegutses, et mitmed elanikud müüsid oma majad ning maatükid, et aga põgeneda õudsest hädaohust, oli isa, kes jättis äärmiselt alaväärtuslise isiku mulje, ta oli joodik, mitmel korral oli ta istunud petmistega ja varguste eest vanglas.

Vastav kirjandus toob ette terve rea juhtumeid, kus moraalne alaväärtuslikkus ja temast võrsunud kutseline kuritegevus on läinud üle järeletulevale soole. Elukutseliste kurjategijatena kindlaks tehtud isikute eluaegse vahiallpidamise kulud tasutakse rahva varandusest eemalhoitud kahjudest, milliseid ei saa teha kehtvalt vahiallviibijad. Kuid säärane eluaegne vahiallviibimine on ka kasulik rahva tervisele, sest ta kaitseb suurel määral tulevase põlve elukutseliste kurjategijate ja moraalselt alaväärtusliste isikute juuresiginemist, kes võiksid muutada hädaltlikuks kaaskodanikkudele ning kardetavaks nende varandusele ja elule.

Nähte laibal.

A. Liit.

(Lõpp.)

Tahmarõngas ja nahka tunginud püssirohuterad. Kuuli kannul ühes leegi ja gaasidega tungivad tulistamise puhul laskeriistatorust välja ka püssirohu tahm ja plahvatamata jäänud terad. Olenevalt püssirohu sordist need objektid võivad jätta tabatud kohale mitmesuguseid nähte. Endine, n. n. must püssirohi jättis lähidaltlasu puhul kuulihaava ümbrusse, kui oli tabatud katmatu kehaosa, kaunis suure mustjaspruuni rõnga, kuna praegusel ajal tarvitata valge ehk suitsuta püssirohuga tulistamisel on see rõngas märksa vähem, rõhekatpruuni värvi ja hoopis kahvatum. Tähendatud rõngas, mille tekitajaks on püssirohu tahm, on veega mahapestav.

Plahvatamata püssirohuterakesed tungivad haavilaengu taoliselt nahka (otse sihtimise puhul) või tekitavad pikergusi kriimustusi (terava nurga all sihtimise puhul). Nahkatunginud terakesed, kui ka nende tekitatud kriimustused ei kao pestes. Mida väiksem laskeriist, seda enam kaovad laskeriista eemaldades laskmisel tahmarõngas ja terakeste nahka tungimine.

Eelpoolkirjeldatud nähud on omased lähidaltlaskudele. Kui kaugelt tuleb võtta lähidaltlasku, seda näitavad järgmised katsetel ammutatud arvud: Katsetel tarvitati revolvril kal. 8,1, laetud musta püssirohuga, ning browningut kal. 7,65, laetud valge püssirohuga, kusjuures lähidaltlasu nähud kadusid.

rev. kal. 8,1

leegi mõju 20 sm. pealt,

tahmarõngas 30 „ „

Püssirohu terade nahkatungimine:

Laskekaugus sm.	Terade sõõri raadius sm.
0—1	0
2	1
4	2
6	2,5
8	3
10	3,5
15	5
20	7
30	10
50	14
100	paiguti

Terade sõõri raadius tuleb arvata kuuliangu tsentrist. Mida kaugemalt laskmine, seda nõrgem terade nahkatungimine. Vastavatel juhtumitel tuleb võtta arvesse ka topis. Viimane võib riietel kutsuda esile kõrbemis- kui ka põletisnähte, milliseid ei pea vahetama lähidaltlasu nähtudega. Kuna topiseks tarvitatakse ka paberit, siis viimase uurimine mõnikord võib anda huvitavaid näpunäiteid sündmuse selgitamiseks, näit. paberisort, paberil leiduv tekst.

Kuuli väljatungiavaus. Selle avause omadused, eriti tema suurus, olenevad mitmesugustest põhjustest. Kui kuul keha või kehaosa läbistumisel ei deformeeru (ei pörka vastu konte), siis tekib väljatungiavaus sel moel, et seestpoolt tuleb kuul, tungides edasi kordkorralt väheneva jõuga, venitab oma väljatungimise kohas naha koonusetaoliselt välja ning puurib selle tipu lõpuks läbi. Tuletades meele naha kokkutõmbuvuse võimet, mõistame kergesti, et kuuli väljatungiavaus on sel juhtumil vähem sissetungiavausest, mis tekkis tugevama hoo ja kiirusega. Kui aga kuul on ühel või teisel põhjusel deformeerunud enne väljatungimist kehast, siis loomulikult on tema väljatungiavaus tunduvalt suurem sissetungiavausest, kusjuures haava ääred on tihti rebitud. Mõnikord juhtub, et kehas deformeerunud kuul ühes purustatud luu kildudega tungivad ainult nahani ning jäävad sinna peatuma;

browning kal. 7,65

polnud üldse märgatav

selge kuni 6 sm. vaevalt
märgatav 10 sm. pealt.

Püssirohu terade nahkatungimine:

Laskekaugus sm.	Terade sõõri raadius sm.
0—1	0
2	1
4	2
6	2
8	3
10	4
15	4 kaunis tihe-
20	4 [dalt.
30	4 kasinalt.
50	0
100	0

tähendatud asjaolu võib ära tunda naha krobelisusest vastavas kohas kui ka nahast läbi tunginud luukildude teravatest otsadest. Kuuli väljatungiavause ääred on pöördud harilikult veidi väljapoole. Eriti suured on kuuli väljatungiavaused, kui laskmiseks tarvitati sõjaväe vintpüssi ja seda isegi kauge maa tagant. Otse pürustavalt mõjub aga lask suhu, eriti püssist; laeng viib ära kogu ülemise peapoole. Nii-sugusel juhtumil kuuli sissetungiavaus puudub keha välispinnal ja teda tuleb otsida suust. Kuid ka haavlaeng, lastud pähe ligida maa pealt, võib kutsuda esile sama nähu.

Ühenduses laskehaavade uurimusega laibal tulevad uurida põhjalikult läbi ka laiba riietus, eriti siis, kui kuul on tabanud kaetud kehaosa. Sealjuures pandagu tähele, kas riietuses leiduvad augud sobivad kehahaavadega asendilt, aukude kuju, kas nende äärtel narmad on pöördud sisse- või väljapoole, kus asuvad verejäljed jne. Aukude asetus võib paista pealiskaudsel vaatamisel mittesobivana kehahaavadega, kuid siin arvestatagu muudatustega, mis mimetatud vahekorras võisid tekkida ohvri kukkumisest, väherdamisest agoonias jne.

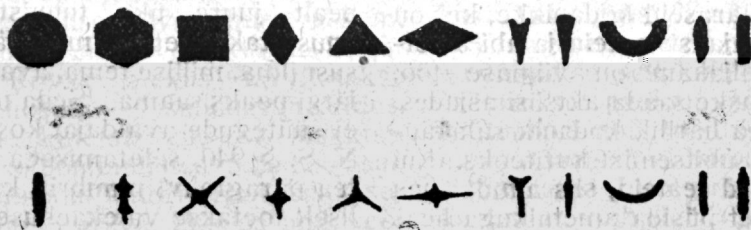
Marrastused. Marrastuste all mõistame seesuguseid vigastusi, mis tekivad keha hõõrumisest vastu mingisugust asja. Tihti on nende põhjustajaks löögid mingisuguse nüri asjaga, eriti seesugustega, mille pind pole päris sile. Nad võivad tekkida aga ka terariistast, kui viimase pind juhtub libisema mööda nahka ja on seejuures nürivõitu ja hambuline.

Olenevalt marrastuste tekkimise ajast ning ohvri edaspidisest saatusest — ellujäämine või surm — marrastatud kohta võib olla mitmesugune. Elusa inimese nahal, kui peetakse nõuetavat puhtust, marrastatud koht kattub kergelt värvitud vedelikuga, n. n. õisveega. Mõne aja pärast tekib vedeliku asemele kollakaspruun koortuke — kärn, mille all areneb vigasta-

tud koha kinnikasvamine. Kergemal juhtumil umbes 4—5 päeva pärast, sügavamal ja laiemal pinnaga marrastuse puhul aga 12—14 päeva pärast on vigastatud koht täitsa paranenud. Kui aga marrastused tekitatakse otse enne surma või suremise silmapilgul, siis leiame marrastatud kohtades vigastuse ulatusele vastavad pergamentplekid. Samuti muutuvad pärast surma tekitatud marrastused alati pergamentplekkideks. Kuna nüüd marrastused laiba nahal võisid tekkida nii ühenduses surmamisega kui ka laiba edaspidise saatusega, näit. tema tassimisega kohast teise, ja kuna ühenduses surmamisega tekkinud marrastuste varal on võimalik kaunis täpselt otsustada mõnd sündmuse selgitamiseks puutuvat küsimust, siis nõuavad nad laiba välise vaatluse puhul õigustatud tähelepanu.

Marrastused esinevad harva ainsate laiba vigastustena. Enamasti leiame neid ühenduses muude vigastustega. Eriti tähtsad on marrastused, mis leiduvad nina ja suu ümbruses ning kaela esiküljel, samuti naisterahva laipadel suguosade piirkonnas. Kui vastupanu ja võitluse tunnistajaid võib leida neid ka mujal kehal. Harva on marrastunud kohtadel naha pealiskiht kooritud maha ühetasaselt üle kogu pinna. Enamikul juhtumel jääb osa mahakoortud nahka valkjate soomuste näol ripnema vigastatud koha pinnale, olles harilikult rullunud kokku nagu vana raamatu lehtede nurgad. Marrastunud kohtade uurimisel on väga tähtis teha kindlaks ja märkida protokollis eespoolkirjeldatud soomusetaoliste nahaosakeste asupaigad, tähendades ühtlasi, kummale poole nad on rullunud kokku, kuna need näitavaq antud löögi suuna. Peale selle nende varal võib otsustada ligikaudu ka seda, missuguse riistapuuga tekitatud marrastused ja missuguses asendis seisid lööja ning löödav löömise silmapilgul.

Lõpuks peatume lühidalt veel piste- ehk torkehaavadel. Neid võidakse tekitada väga mitmekesiste abinõudega, nagu nuga,

tääk, oda, nõel, naaskel, käärid, vähendatud teivas, klaasitükk j. m. Loomulikult teada, et pistehaava suurus ja kuju nahal olenevad löögiabinõu omadusist: kujust — lapergune, ümmarik, kandiline, suurusest ning sellest, kas abinõu servad on vahedad või nürid. Omapoolt mõjutab pistehaava kuju, ka löögisuund — perpendikulaarselt nahapinnale või kaldsihis. Kõige paremini pildistab torkeriista ja haavakuju suhteid

meie skemaatiline joonistus, kusjuures ülemine rida kujutab torkeabinõude läbilõikeid, alumine — haavu.

Nagu sellest näeme, ei vasta pistehaava kuju kunagi täpselt pistehaava läbilõike kujule. See tuleb meile juba tuntud naha venivuse ja kokkutõmbuvuse võimest. Sel on aga suur tähtsus tegeliku jälgimise puhul, kui vaja otsida kahtlustatava juurest tapariista.

Võitlusest salakaubaveo vastu.

Joh. Liivak.

Juba 11 pikka aastat on väsimatult võideldud välismaa piirituse sissevedamise ja salajase viimaga kaubitsemise vastu, kuid ometi õitsevad mõlemad ärid edasi. Igapäev loeme ajalehist kirjeldusi piiritusevedajate ja salakaubitsejate tabamisest, kuid äri on nähtavasti nii tulutoov, et üksikute sissekukkumised ei suuda avaldada hoiatavat mõju teistele. Tung keelatud äri ajamiseks on nii suur, et isegi riskeeritakse oma eluga kauba edasitoimetamisel, nagu näitavad paljud juhtumid.

Millised on õieti need tegurid, mis lubavad kõigist hoolimata võtta ette sarnased riisikod? Kui asjasse süveneda, siis paistab selgesti, et ainult kaks tegurit võivad siin domineerida: 1) välis- ja kodumaa müügile lastava piirituse hindade vahe on väga suur ja 2) salakaubitsejate tabamise protsent on ikkagi alles väike. Jätame esimese punkti puutumata ja asume teise teguri vaatlemisele. Politsei-, piirivalve- ja aktsiisiametnikud võivad salakaubitsejatele sattuda peale ainult juhuslikult, ja juhuseid, eriti sarnaseid, tuleb harva ette. Tähen-datud järelevalve ametkonnad ei ole aga sugugi rajatud juhuste püüdmisele, vaid järjekindlale tööle teatud suundades. Järjekindlalt ja tagajärjerikkalt saavad ametkonnad töötada ainult kodanikkude kaasabil, ja mida rohkem leidub ametniku tegevuspiirkonnas sääraseid kodanikke, kes on valmis andma vajalisi teateid ja abi ametnikule, seda viljakam on viimase töö. Kaastöölisi on raske saada aktsiisi asjades. Kõigepealt ei pea harilik kodanik salakaubavedu ja salakaubitsemist kuriteoks. Kui antakse mõnikord teateid, siis ainult „hea mehe poolest“, et püsida ametnikuga heas vahekorras. Sarnased „kaastöölised“ ei

ole ametnikule kuigi soovitatavad ja nendega tuleb olla äärmiselt ettevaatlik, kuna viimastel on alati oma tagamõtted.

Kui tahame tegutseda viljarikkalt, siis peame küll, ka aktsiisi asjades, äratama kodanikkude isiklikku huvi asja vastu. Ja huvi äratamiseks on annud aktsiisi seadustik võimalusi. Neid võimalusi ei ole aga miskipärast kasutatud. Aktsiisi seadustik lubab salakauba ülesandjatele ja teistele isikutele, kes olid aktiivselt kaastegevad süüteo avalikukstegemisel, protsentuaalselt tasu määratud trahvidest ja konfiskeeritud salakauba hinnast; siin ei ole mõeldud üksi ametnikke, vaid samuti ka eraisikuid. Praegu aga kodanikud ei tea midagi tasu saamisest ja ollakse üldiselt arvami-ses, et salakauba tabamisel saavad tasu ainult ametnikud. Just tasu saamine peaks tehtama üldiselt teatavaks kodanikele ja see ärataks juba teatud määral huvi asja vastu, sest kes meist ei taha raha teenida. Meil ollakse aga harjunud harilikult nii toimetama, et kui saadakse kellelki teateid salakaubitsemisest, siis kirjutatakse kohe umbes järgmiselt: „saades teateid, et . . . . otsustasin alustada juurdlust . . . .“ ja avaldaja kuulatakse üle tunnistajana, kui juba algprotokoll on tehtud. Ühest küljest on see hea, sest sel viisil saadakse kõigepealt juure üks tunnistaja. Sealjuures unustatakse, et sel moel jääb avaldaja tasust ilma, millise tema, avaldajana, seaduse järgi peaks saama. Seda teab iga kodanik, et süütegude avaldajat kostitatakse lõpuks N. S. § 940. seletamisega, kuigi igauks ei tea paragrahvi numbrit, kuid mida juriidiliselt loetakse valekaebuseks, seda teavad õieti vähesed, ja seepärast peetakse mee-

leidi kinni põhimõttest: „parem karta, kui kahjatseda“. Arvan, et ametnikud peaksid just oma huvides toimetama võimalikult

nii, et ka eraisikud saaksid tasu asja avalikustegemisel, kui nad olid kuidagi kaastegevad.

Gaasiasjandusest politseis.

Sõjagaaside laiaulatuslikum tarvitamine tekkis maailmasõja päevil 1915. a. läänerindel, andes endast peatumustuse kui võimsast ja odavast tapperelvast. Maailmasõjast saadik tänapäevani on gaasitehnika jõudnud juba sarnasele arenemisastmele, et seisame teaduse ees, mida võib nimetada gaasiasjanduseks.

Maailma sõjategelaste ühine arvamine on, et tulevikusõjas etendavad sõjagaasid otsustavat ja domineerivat osa. Tingitud sellest, et sõjagaasi näol on leitud selline mõjuv relv, on riikides valitsusvõimude korraldusel terve rida teadusmehi pühendunud sõjagaasi sisalduvate mürkainete uurimisele ja teisest küljest gaasikaitse abinõude loomisele ja täiendamisele.

Oleks ekslik asuda seisukohale, et gaasiasjandusega tegutsemine kuuluks ainuüksi kaitseväge kompetentsi, gaasi hävitava mõju selgitamine ja tema tarvitamisviisid kui ka individuaal- ja kollektiivkaitsevahendid tulevad tingimata teha teatavaks tervele inimkonnale.

Sõjagaasid liigitatakse 5. gruppi: 1) lämmatavad, 2) pisartekitavad, 3) ärritavad, 4) rakutekitajad ja 5) mürkgaasid. Üksikute alljaotuste hulka kuuluvate gaaside omaduste loetelu viiks liiga kaugemale, seepärast piirdume nende gaaside tundmaõppimisega, mis eeskätt rahuajal leiavad tarvitamist ning välismaal juba politsei ametkonnas on võetud tarvitusele. Esirinnas seisavad A. Ühisriigid, kus politseis leiavad laialdast tarvitamist n. n. pisargaasid.

Tüübilisemaid neist on klooratsetofenoon $C_6H_5COCH_2Cl$, puhtal kujul valge kristalline, sulamispunkt $+57^\circ$, aurates annab helesinise pilve, õhust raskem, leiab tarvitamist nii kõvas, kui ka vedelas olekus. Kõvas olekus tarvitatakse klooratsetofenooni suitsugranaatides. Suitsugranaat kujutab enesest plekksilindri, mille sifooniaolistes torudes asub klooratsetofenoon ümbritsetult suitsuseguga, mis süütub erilise tikupea abil, see-

ga süütudes kuumendab klooratsetofenooni, mis aurama hakates tekitab suitsu ning tsilindris olevatest aukudest välja tungides mõjub pisartekitavalt silmanäärmetele ning on katva omadusega, mistõttu leiab tarvitamist ka suitsuküünaldes. Vedelas olekus tarvitatakse klooratsetofenooni 10% piirituslahus, selleks eriti valmistatud gelatiin- ehk tselluloid-ampulides (kapslites), mis asetatakse tavalise rakettpüstoli torru, kust plahvatava püsirohu-gaaside mõjul kapsel viiakse välja ning purunemisel vedelik pulveriseerub õhus ning aurudest täidetud õhk mõjub jällegi pisartekitavalt laskesihile 20 mtr. ulatuses ja külgedele 10—15 mtr. kauguses ning on väga püsiv, nii: kinnises ruumis isegi kuni kaiks kuud, värskes õhus mõni tund. Püstolitoru on soovitatav võtta lühem, kui soovitakse väiksemal maaalal laialipaiskavat ja tihedat kontsentratsiooniga, kusjuures aga laskuril olgu silmade kaitseks vähemalt autojuhi prillid. Klooratsetofenooni head omadused on: 1) mitmekesine tarvitamise võimalus, 2) füsioloogiline mõju on mööduv, 3) tervisele rikked ei tekita, 4) momentaalne mõju on efekadne, kuna mõne sekundiga võib panna nutma tuhandeid inimesi. Ainukeseks halvaks omaduseks tuleb lugeda suurt keemilist püsivust, mis raskendab suurel määral temaga täidetud kinniste ruumide puhastamist. Tema kiiremat lagunemist soodustab ruumi seinte ja põranda lubjaga katmine.

Kurjategijate seas on pankade ja asutuste röövimiste puhul personaali kahjutukstegemiseks võetud tarvitusele ärritavaid gaase, millede seast mainime adamsiiti $(C_6H_5)_2NHAsCl$, puhtal kujul rohekas hall kristallpulber, sulamispunkt 193° , lahustub eetris, missugust 10% lahu tarvitatakse sellekohases pudelis, kuhu asetatakse paukelavhõbeda kapsel, mis süütenööri abil 10—15 sek. kestel süütub ning adamsiit-vedeliku muudab auruks. Tähenstatud aurul pole momentaalset mõju, temas võib ligi 2 minutit viibida ette-

vaatlikult hingates, kuid hiljem hakkab mõjuma meie siseorganitele, diofragmale ja näärmetele, kutsub esile oksendamise, hingamise korratused, mis avalduvad kõigepealt sagedastes aevastamise hooedes. Kaugemas kontsentratsioonis võib see gaas kinnises ruumis isegi surma tuua, kuna mõjuraadius vabas õhus ulatub 10—15 mtr., seejuures aga vabas õhus ärritav mõju ei ole kuigi efektne. Gaasiga mürgitatud ruumi astudes, pandagu suu ja nina ette tükki vatti ja hingatagu vaid äärmisel vajadusel, ruumi puhastamiseks jätkub loomulikult ventilatsioonist.

Üksikutel atentaatidel on kurjategijate poolt tarvitatud veel H_2S — väävelvesinikku — klaasballoonides ja ampullides; tähendatud gaas mõjub ärritavalt meie haistmiselunditele ning on kõvemas kontsentratsioonis isegi mürgine, tungides verre sadestab ta rauda ja on halvav sü-

dameerkudele, mis kutsub tarretusi esile.

Kaitset loetletud gaaside vastu pakuvad järgmised abinõud: pisargaasi vastu — kinnised prillid, gaasimask eriti prantsuse R. S. C. tüüpi, adamsiidi vastu — vatt või vatt-filtrid, gaasimask, väävelvesiniku vastu — gaasimask.

Gaasimaskide tarvitamisest politseis ei või olla praegu juttugi, kuna ametkond nendega ei ole varustatud. Soovitatavaks gaasitorbiku tüübiks politseis oleks kerge torbik, väikese takistusega; ei ole tähtis, et torbik pikemaajaliseks gaasis viibimiseks oleks määratud, vaid tähtsam on kerge hingamine, kuna politsei tegevus ja väljaastumine neil korral kannab rutulist iseloomu. Suure takistusega torbikutest võiks tulla kõne alla vast prantsuse R. S. C. torbik või tema ümbertöötatud kuju — eesti mask.

Abikomissar T.

Ujumisest.

V. Pärl.

Kehalise kasvatuse ja spordi ülesanne politseiteenistuses on: kasvatada ja arendada terveid, painduvaid ja osavaid ametnikke. Iga spordiala teadliku harrastuse juures hoiab inimese tervise juures, annab painduvuse ja teatava osavuse, mis oleneb harrastatavast alast. Eriti politseis tuleb spordile tähtsus anda kui osavuse arendajale, sest oma teenistuses peab politseinik olema igakülgseks osav.

Tähtsaimaid spordialasid osavuse arendamisel on veesport. Teiste harude kõrval Eestis on jäänud ta sööti. Tihti tuleb lugeda ajalehtedest välismaalaste (naiste) saavutusi ujumises, kusjuures kerge pilkena toodud Eesti ujumisrekord hüüdmärgiga klambrites. Sellest loetakse välja etteheide meie ujujatele, kuid etteheitena peaksid seda võtma meie sportlase tegevuse juhid. Nematad on süüdi, et isegi Eesti paremad veesportlased ei ole näinudki ujumist, liiatigi veel kellelki õppinud. Senised olemasolevad teadmised on ammutatud kirjandusest, mis ka sportlaste eneste poolt muretsetud.

Ujumine meie politseis! Seda minu teada üldse pole olnud, kui jätan nimetamata Tartus kohaliku veespordi klubi poolt

1926. aasta suvel korraldatud ujumiskursuse politseiametnikkudele. Võtsin osa nimetatud kursusest instruktorina ja pean tähendama, et osavõtt oli elav nii arvult kui tegevuselt. Tunti huvi asja vastu ja rõõmuga töötati alul raskena paistva tegevuse juures. Esimesel võimalusel peaks korraldama sarnaseid kursusi ja arendama ujumist ühes uppuja päästmise õpetusega. On ju see tähtis eriti politseinikule, kes on ühiskonna huvides väljas ja kellel tuleb esimesena tegutseda päästjana uppumisjuhusete juures ja uppuja elluäratajana. Julgen öelda, ja ma ei liialda sugugi, 50 prots. meie politseiametnikkudest üldse ei oska ujuda. Kuidas saab aidata politseinik kodanikku uppumissurmast päästmisel, kui ta isegi ei oska ujuda? Ta ei saa ennastki selles hädas aidata — teiste aitamiseks ei saa olla juttugi. Ja ometi on ta kohus seda teha igal võimalusel.

Meie politseiperes arendatakse kergejõustikku, raskejõustikku. Mispärast on need spordiharud tähtsamal kohal kui on veesport? Vähe on sellest, et meil võimalusi nendel aladel on enam, — tuleks pidada silmas ka spordialade elulisi külgi ja arendada seda, mis mõnel juhul võib olla kasulik. Kui tahetakse ja võetakse ette,

siis leitakse võimalus ka ujumise õppimiseks.

Kuivõrt hindasid vanad kultuurrahvad ujumist, näitab kreeklastelt püsinud ütlus: „Ta on nii rumal, et ei oska ujuda ega lugeda!“ Ujumine seati lugemisega ühele kõrgusele. Seda näeme ka meie päevil, sest on maid, kus ujumine on viidud koolidesse sundusliku õppeainena. Tahetakse jõuda niikaugemale, et kaoksid inimesed, kes ei oska ujuda, et kaoksid suurem protsent uppumisjuhtumitest, mis tingitud uppuja ujumise mitteoskusest.

Meie ei ole niikaugemale jõudnud, kuid meie politseinik peaks jõudma niikaugemale, et tal ei tarvitseks hädaldades joosta jõekaldal, kui keset jõge ümberläänud süstast vettekukkunud inimene viimases hingetõmbuses hüüab appi. Ta peaks sel juhul ujudes uppujale ruttama appi, kui pole

päästmiseks teist pääseteed. Vähemalt selle ujumisoskuse peab iga politseiametnik omama, et tal ei ole tarvis ise hüüda appi, kui õnnetu juhtumi läbi ümberläänud paadist on kukkunud vette, vaid rahulikult enmast ise suudab päästa, ujudes kaldale. Kahjuks praegu meie politseinikud kõik seda ei suuda.

Ei ole raske õppida lihtsaid võtteid uppuja päästmiseks, kui võimaldada nende õppimiseks aega muude spordiharjutuste kõrval. Samuti väga lihtne on võimlemise kõrval õppida ujumist ka talvel, õppides kätte õiged ujumisliigutused, missuguseid õppija ujuma hakates võib kasutada ja mis on annud häid tagajärgi. Paistab küll liiga naljakana ujumist õppida kuival, kuid tihti naljatoonil öeldud lause: „Enne ma vette ei lähe, kui ujumise õpin ära“, jääb tõeks! Sarnast, enne kuival õppimise meetodit tarvitatakse kõikjal ujumise õpetamisel.

Abikomissar A. Rumbergi juubel.

Rakvere politsei jaoskonna abikomissar R u m b e r g pühitses neil päevil oma 50-aastast sünnipäeva. Rumberg sündis 17. novembril 1879. a. Aaspere vallas talupidaja pojana, lõpetas Rakvere linnakooli, astus 1906. a. Vene politseiteenistusse; 17. märtsil 1919. a. määrati R. Virumaa Jõhvi jaoskonna miilitsaülema abiks, siis Rakvere jaoskonna politseikomissariks. 1. aprillil 1927. a. koosseisude koondamisel ühendati Rakvere, Rakvere linna ja Kadrina politseijaoskonnad ning R. määrati ühendatud Rakvere politseijaoskonna abikomissariks.

Abikomissar Rumberg on eeskujulikult täitnud oma ametikohuseid. Oma ausa, otsekohese, vastutuleliku ja kindla iseloomuga on R. võitnud kõikide kaasteenijate ja kodanikkude parima lugupidamise.

Soovime lugupeetud juubilarile jõudu, õnne ja püsivust tema raskete ülesannete täitmisel ja loodame näha teda veel kaua oma ridades.

Kaasteenijad.

Jahipidamise keeluaegade tabel.

Alljärgnev tabel on kokku seatud metsade peavalitsuse teadaande põhjal (R. T. 101/102 — 1920), kus muu seas on öeldud, et Põllumajanduse seaduses § 337. (V. S. K. XII K. II j.) väljakuulutatud jahipidamise terminid on maksivad kuni uue jahiseaduse väljakuulutamiseni; kalendri vahetuse tõttu tuleb aga endistele terminitele 13 päeva juure arvata.

Märkusena on juure lisatud, et riigi metsades on keelatud jaht põtrade ja sikude peale.

Ajal, mis tabelis mustaga on märgitud, on jahipidamine keelatud, välja arvatud Põllumajanduse seaduse § 330. ettenähtud juhtudel, kusjuures numbrid näitavad jahipidamise aja algust ja lõppu; lõppu näitaval kuupäeval on jahipidamine keelatud.

Röövloomade ja -lindude hävitamine on lubatud igasugusel viisil, välja arvatud mürgitamine.

A. T.

Kalendrikuud	Jahiloomade nimetus											
	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember
1. Emapõder, emahirv, metskits	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2. Isapõder (Cervus alces. Elch)	13 ■	■	■	■	■	■	■	28 ■	■	■	■	■
3. Metssikk	■	■	■	■	■	13 ■	■	■	■	■	13 ■	■
4. Isamõtus, isateder	■	■	■	■	28 ■	■	■	28 ■	■	■	■	■
5. Valdnepp	■	■	■	■	■	13 ■	■	28 ■	■	■	■	■
6. Hani, luik	■	■	■	■	■	13 ■	■	■	■	■	■	12 ■
7. Isapart	■	■	■	■	13 ■	■	■	■	■	■	■	12 ■
8. Emapart, dopelnepp, mudanepp ja teised eraldi tähendamata nepid ja veelinnud	■	■	■	■	■	■	■	■	13 ■	■	■	12 ■
9. Põldpüü	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	28 ■
10. Jänes, fasaan	■	13 ■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	13 ■
11. Emateder, emamõtus, laaneptüü, sookana	■	■	■	■	■	■	■	■	13 ■	■	■	28 ■
12. Kõik teised siin nimetatamata jahilinnud ja -loomad	■	■	■	■	■	■	■	■	13 ■	■	■	12 ■
13. Röövloomad ja -linnud	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Spordi alalt.

Kehalisest kasvatuses Tallinna politseis.

30. okt. korraldas Tallinna politsei spordiring sportfilmi-õhtu. Näidati „Kergejõustik aegluubis“. See film oli puhtõppefilm ja näitas, kuidas kergejõustiklane peab ette valmistuma võistlusteks talvel, kevadel ja suvel. Muu seas demonstreerisid ses filmis maailma parimad kergejõustiklased üksikuid eeskujulikke

stiile ja tehnikat kergejõustiku aladelt. Teine film kajastas hiljutist minevikku: „Eesti naisvõimlejad Soomes rahvusvahelistel naisvõimlemise pidustustel Helsingis 27.—30. juunil 1929. a.“. Mõlemaid filme seadis ja valmistas Kehakultuuri sihtkapitali valitsuse filmiosakond. Sissejuhatused filmidemonstratsioonile ütles spordiinst-

ruktor Edg. Klumberg, kes andis ka seletusi ekraanil jooksvale filmile, juhtides pealtvaatajate tähelepanu nii ühele kui teisele stiilile. Filmi jälgis suure huviga mõlemast soost kogukas pere.

Samal õhtul algas sportline tegevus, senistele gruppidele lisaks veel Tallinna

kõrgemate politseiametnikkude grupp eesotsas prefektiga. Kõrgemate politseiametnikkude kehalist kasvatust juhib instruktor E. Klumberg, kes grupile sissejuhatavas kõnes märkis ära tervisvõimlemise tähtsuse inimese organismis ja nähte tema füsioloogilises arenemises. R. K.

Ametlik osa.

Kohtu- ja siseministri käsukirjaga 29. oktoobrist s. a. nr. 58.

on avaldatud piirivalve valitsuse tööjaotus:

1. Valitsuse ülem. Piirivalve valitsuse tegevuse juhtimine piirivalve korpuse ringkonna ja brigaadi ülema kohustega ja õigustega (Piirivalve korpuse seadus).

2. Valitsuse ülema abi. Valitsuse ülema asetäitja. Üle piiri liikumise ja veo järelevalvega ühenduses olevate küsimuste lahendamine. Tegelikult piirivalve teenistuse kandmise revideerimine ja sel alal juhtnõõride väljatöötamine. Väljaõppe- ja kasvatusela korraldamine. Vahilaevade ja kõikide teiste ujuvate abinõude, mehaaniliste liikumisvahendite paigutamine, tegevuse lähem juhtimine ja järelevalve. Järelevalve relvade ja laskemoona korrashoiu üle ja laskeasjanduse juhtimine. Teadete kogumise töö juhtimine, kuluaruannete kokkuseadmise ja kinnitamiseks esitamine. Ülesannete täitmine, mis ministri või piirivalve valitsuse ülema poolt tema peale pannakse.

3. Üldosakonna ülem. Üldosakonna töö juhtimine ja järelevalve. Kõigi küsimuste läbitöötamine, mis puudutavad piirivalve organisatsiooni, koosseisu ja teenistuskäiku, üldist asjaajamist piirivalves ja arhiivi korraldamist. Salajane kirjavahetus. Salajased kaardid. Piirivalve pitsatite hoidmine. Piirivalve aastaaruannete kokkuseadmise. Informatsioon. Üleajateenijate kogude tegevuse üldine järelevalve. Igasuguste ülesannete täitmine, mis piirivalve valitsuse ülema poolt tema peale pannakse.

4. Kehalise kasvatuses instruktor. Kehalise kasvatuses alal küsimuste läbitöötamine ja tegelik õpetamine. Kehalise kasvatuses kursuste juhtimine.

Piirivalve spordi-keskkubi raamatute pidamine ja asjaajamine. Staabi komando ülem. Ohvitseride ja ametnikkude kiidukaristuse- ja kaebtuseraamatu pidamine. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

5. Relvurohvitser (ühtlasi kohtu asjaajaja). Relvade ja laskemoona nõudmine ja muretsemine, vastuvõtmine, väljaandmine ja arvestamine. Allüksustele relvade puhastus ja õppeabinõude väljaandmine; valitsuse ülema poolt määratud ajal allüksuste relvade, laskemoona, laskeasjanduse õppeabinõude seisu kontrollimine raamatute järgi ja tegelikult. Järelevalve selle üle, et tema hoole alt väljaantud relvade ja laskemoon vastavalt määrustele ja nõuetele oleks pakitud ja et nende vedamiseks kõik ettenähtud määrused ja nõuded täidetud; allüksuste relvade, laskemoona ja laskeasjanduse õppeabinõude korrashoidmise järelevalve; õppeabinõude konstrueerimine, soetamine ja parandamine; aruannete valmistamine, raamatute ja kaustade pidamine relvade ja laskemoona alal.

Kirjavahetuse kohtu alal vastuvõtmine ja sellega antud juhtnõõride järgi talitamine; kohtu ala kirjavahetuse valitsuse ülemale ettekandmine ja saadud korralduste edasiandmine; kirjavahetuse kohtu alal kokkuseadmise ja oma allkirjaga kinnitamine; kohtu alal nõutavate aruannete kokkuseadmise, oma allkirjaga kinnitamine ja valitsuse ülemale esitamine; kohtupidamise alal seaduses ettenähtud kohuste täitmine. Kohtuala raamatute ja kaustade pidamine. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

6. Vanemkirjutaja kõrgema palgaga. Piirivalve isikliku koosseisu arvestamine. Ohvitseride ja ametnikkude teenistuslehtede korraldamine. Ohvitseride, ametnikkude ja staabi komando ni-

mestiku pidamine; staabi komando kiidukaristuse raamatu ja kaebtusteraamatu pidamine. Atesteeritavate nimekirjade kokkuseadmine, aegade väljaarvamine atestsioonilehtede täitmiseks. Lisatasu saajate üleajateenijate nimekirjade kokkuseadmine. Laskeriistalubade väljakirjutamine. Vahilaev „Kõue“ ja staabi meeskonna arstiabi tšekiraamatute väljakirjutamine. Staabi raamatukogu korraldamine. Veokirjade arvestamine, väljakirjutamine ja kontrollimine. Aadressraamatu pidamine. Statistiliste andmete korraldamine aastaaruande kokkuseadmiseks üldalal. Kirjavahetus ja kaustade korraldamine tähendatud aladel. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

7. Vanem kirjutaja kõrgema palgaga. Lauajuhendi ja tähestiku pidamine; postikulude aruannete kokkuseadmine; laskeriista lubade ja isikutunnistuste registri pidamine; kausta määratud paberite märkimine lauajuhendisse üld- ja majanduse alal; statistiliste andmete korraldamine aastaaruande kokkuseadmiseks registratuuri alal; kirjavahetus ja kaustade korraldamine tähendatud alal. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

8. Vanem kirjutaja. Üle piiri liikumise ja veo, salakaubavedajate, salakauba liikumise ja tabamise üle aruannete pidamine ja statistiliste andmete korraldamine. Salakauba raamatu pidamine. Tähestik salakaubavedajate ja salakaubaveos kahtlustatavate isikute üle. Staabile väljaantud kaartide hoidmine. Kirjavahetus salakauba, üle piiri liikumise- ja veo, tollifunktsioonide täitmise, sadamamaksude võtmise, paadi tunnistuste, kauba nimekirjade, mereside kohuste täitmise, kalapüügi seaduste rikkumiste alal; vastavate kaustade pidamine; statistiliste andmete korraldamine aasta tegevusaruande kokkuseadmiseks sel alal. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

9. Vanem kirjutaja. Valitsuse ülema käsukirja kava kokkuseadmine ja käsukirjade originaalide korraldamine. Üleajateenijate ja erateenijate tähestiku pidamine. Oiidusraamatu pidamine ravitusel, puhkusel, ära komandeeritavate, surmasaanute, haavatute ja väejoosikute kohta. Üleajateenijate ja erateenijate teenistuslehtede korraldamine ja kontrollimine. Isikutunnistusse kaitseväge kohustuste

kohta ja 50% hinnaalandusega sõitu õigustava märkuste sissekandmine. Valitsuse ülema käsukirja registri kokkuseadmine. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

10. Vanem kirjutaja. Sissetulnud kirjade, telegrammide ja telefonogrammide vastuvõtmine ja kuuluvuse järele edasiandmine. Väljaminevate kirjade ümbrikute kirjutamine, kirjade postile saatmine; täht- ja rahasaadetiste postilt äratoomise korraldamine. Valitsuse ülema käsukirjade, R. Teataja, ajakirjade, ajalehtede litsuse ülema ja väljaspoolt saadud käsukirjade, Riigi Tetaja, ajakirjade, ajalehtede korraldamine ja kausta õmblemine. Sissetulnud kirjade, liht- ja tähtsaadetiste kontrollraamatute pidamine. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

11. I järgu masinakirjutaja. Masinal kirjutamine.

12. Majandusosakonna ülem. Piirivalve valitsuse tsentraliseeritud majanduse juhtimine; üksuste majanduse alaline kontroll; kõige kasulikumate viiside leidmine kõigile majanduslisel alal tarvilikkude asjade, materjalide ja hobusemootorite ostmiseks ja muretsemiseks; väljapakumiste toimepanemine valitsuse ülema loal kooskõlas maksvate seaduste ja korraldustega ning valitsuse ülema poolt kinnitatavate lepingute sõlmimine; valve korrapäralikkuse järele asjade valmistamisel ja ostmisel piirivalve majanduse alal, raha ja varanduse tarvitamisel, allüksuste ja üksikute piirivalvurite varustamisel; valve piirivalve valitsuse ja allüksuste raamatu pidamise ja asjaajamise järele — raha ja vara sissetuleku ja väljamineku alal; valve asjade, relvade, materjalide korraldiku ja ohutu aitades hoidmise, rakmete ja hobustega ümberkäimise järele; valve kõigi remont- ja ehitustööde järele, mis tehakse piirivalve valitsuse korraldusel. Piirivalve valitsemisel olevate hoonete ja ehituste järelevalve. Valve piirivalve valitsuse kulude ja tulude eelarve kokkuseadmise, täitmise ja aruandmise üle ja nende täitmises tekkinud kõrvalekaldumiste eest vastutamine; valve, et majanduse alal töötavad ametnikud täidaksid oma kohuseid täpselt seaduste, määruste, käsukirjade ning juhtnõuete järgi; hoolitsemine, et igasugune varustus oleks muretsetud õigel ajal ja välja jagatud maksvate seaduste ja mää-

ruste järgi, et majapidamises riigi varandusega ümberkäimine kõikide piirivalve valitsuses teenivate ametisikute poolt oleks kokkuhoidlik; juhtnööride andmine alluvatele ametisikutele majanduse alal sissetulevate ja väljaminevate kirjade täitmiseks; raha ja varustuse aruannete kontrollimine ja nende tõestamine allakirjutamisega. Väljamineku tõendusdokumentide, nagu arved, aruanded (kuni 500 kroonini), kinnitamine. Peab iseseisvalt kirjavahetust majandusliikudes küsimustes. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

13. Vanem raamatupidaja (ühtlasi ka majandusosakonna ülema abi ja laekahoidja). Majanduse osakonna ülema ligem abiline kõigis majanduslikes asjades ja tema asetäitja. Rahasummade vastuvõtmine, hoidmine ja väljaandmine. Valitsuse staabi juures tarvilikkudeks kuludeks antud avansi raha üle kassaraamatu pidamine isiklikult. Salakauba rahade vastuvõtmine; hoidmine ja väljaandmine (väljasaatmine) ning vastava raamatu pidamine isiklikult. Rahaliste tasude maksulehtede kokkuseadmine; rahaliste dokumentide kontrollimine ja nende kuluks kandmiseks kordaseadmine; kirjavahetus raha alal; eelarvete kokkuseadmine; valvurite varustuse kautsjonite üksik arvepidamise kontroll; teadaanded saadud tulude üle ja rahaliste tasude kaartide kontroll. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

14. Raamatupidaja. Üldine arvepidamine piirivalve valitsuse krediitide ja raha deposiitide üle. Aruannete kokkuseadmine kulude, tulude ja raha deposiitide üle; järelevalve kulude eelarve täitmise üle; järelevalve avansisummade tarvitamise üle allüksuste ülemate poolt; rahasummade väljakirjutamine. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

15. Asjaajaja (ühtlasi korterimeistri kohusetäitja). Lepingukavade kokkuseadmine, majandusala kirjavahetuse vastuvõtmine, majandusülemale ettekandmine, majandusosakonna kaustade korraldamine ja kirjade jaotamine. Piirivalve valitsuse ja rajoonide varanduse ja varustuse arvestamine; ujuvate abinõude materjali ja inventari raamatute pidamine; valvurite varustuse raamatute pidamine riiete kandetähtaegade järele; igasu-

guste rahaliste dokumentide kokkuseadmine varustuse raha alal (vormiriiete, rahas maksetava varustuse ja riiete õmbluse raha jagamise lehed); teenistusest vabastatud valvurite varustuse peale lõpuarve tegemine; varanduse ja materjalide hinnaline arvestamine valitsuse ja rajoonide vahel (ostuhinna järgi); varanduse aastaaruannete kokkuseadmine; piirivalve ladude korraldamine ja järelevalve; hobuste nimekirjade raamatute pidamine rajoonide järgi; hobusemoona aruannete kokkuseadmine; piirivalve kordonites ja vahilaevadel küttepunktide arvestus, igakuulise kütteinete aruande kokkuseadmine; üürimajades üürilepingute kontrollimine; üüri ja maa-alade rendi kohta kontrollraamatu pidamine; piirivalve valdamisele ülevõetud maa-alade, hoonete ja kinnisvarade arvestamine; mootorrataste sõitude registreerimine. Raamatute ja varanduse kaaskirjade pidamine; kütte- ja määrdeainete kuluaruannete kokkuseadmine, kuluks kandmine; samade rajoonide poolt esitatud aruannete kontrollimine. Teenistuskoorte nimekirjade ja moona päevaraamatute pidamine; kordonite maa-alade kasutamise järelevalve ja sealt saadud moona arvestamine. Teadete ja dokumentide kogumine võõrandamise alla tulevate eramaa-alade peale, kuhu kordoni hooned püstitatakse. Vastavate ülemate poolt pealepandud ülesannete täitmine.

16. Vanem kirjutaja kõrgema palgaga. Maksukäskude ja avansiorderite väljakirjutamine. Allüksustele väljaantud avansside arvestamine; kulude abiraamatute pidamine ja rahaliste aruannete kokkuseadmine selles ulatuses nagu see tööjaotuse juures raamatupidajaga vajalik on. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

17. Vanem kirjutaja kõrgema palgaga. Üksikasjaline arvepidamine posti-, telegraafi- ja telefoni kulude, arstiabikulude ja salakauba tasu rahade peale. Nende kulude ja tasu raha dokumentide kontrollimine ja dokumentide korraldamine maksuvalmis. Kirjavahetus nende alade kohta. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

18. Vanem kirjutaja kõrgema palgaga. Vararaamatu ja vara kaartide pidamine. Nende raamatute juure kuuluvate dokumentide korraldamine. Varade ja materjalide hinnaline arvestami-

ne ja varanduse aruannete kokkuseadmine. Kirjavahetus nende alade kohta. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

19. Vanem kirjutaja. Arvepidamine kõikide tasude peale, maksulehtede kokkuseadmine ja revideerimine peale väljamaksmist. Teadete kokkuseadmine maksuasutustele aasta jooksul saadud teenistustasude peale. Üleajateenijate varustuse kautsjoni üksikasjaline (nimeline) arvepidamine. Kirjavahetus nende alade kohta. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

20. Vanem kirjutaja. Kinnisvara, vahilaevade inventari ja materjali raamatute, teenistuskoorte nimekirja raamatu ja ohvitseride varustuse raamatu pidamine. Aktide ja raamatute registreerimine ja üldine majand. osak. kaustade korraldamine. Vastavate ülemate poolt pealepandavate ülesannete täitmine.

21. I. järgu masinakirjutaja. Masinal kirjutamine.

Politseivalitsuse direktori käsu kirjaga 9. novembrist s. a. nr. 12.

on Viru-Järva abiprefektuuri konstaabel Arved Ruusa paigutatud ümber omal palvel Võru-Petseri prefektuuri koosseisu, arvates 1. novembrist s. a.

Politseivalitsuses on registreeritud:

1) Ajaleht „Nõmme Uudised“, hakkab ilmuma Nõmmel, üks kord nädalas, väljaandja — Aleksander Malkus, vastutav toimetaja — Leonhard Sõerd. „Nõmme Uudised“ trükitakse Nõmmel, E. Antov ja Ko trükikojas.

2) Perioodiline trükitoode „Kriminaaljuttude seeria“, hakkab ilmuma Tartus, neli korda aastas, väljaandjad — Artur Elbe ja Adalbert Toom, vastutav toimetaja — Artur Elbe. Trükitoode „Kriminaaljuttude seeria“ trükitakse Tartus, Ed. Bergmani trükikojas.

Politseivalitsuse direktori resolutsiooniga on tühistatud

Uulu vallas, Mägra talus elutseva Jaan Karli p. Laateri laskeriistaluba jahipiissi hoidmise ja kandmise osas; Tartus, Vallikraavi tän. nr. 11, 3 elutseva Karl Juhani p. Haarmanni laskeriistaluba.

Politseivalitsuselt on antud load:

laskemoonaga kauplemiseks — Eesti raudteelaste tarvitajateühisuse juhatusele Kehra ja Aegviidu jaama juures, maksvusega 16. okt. 1930. a., Ivan Peetri p. Tšernovitskile — Juuru alevikus, maksvusega 27. okt. 1930. a.,

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Ado Jaani p. Bartelsile Leisi alevikus, maksvusega 16. okt. 1930. a., Jaan Peetri p. Ahile — Otepää alevis, Turu plats nr. 14, maksvusega 19. novembrini 1930. a., ja Jaan Hendriku p. Neemanile — Pärnus, Jänesselja tän. nr. 19, maksvusega 30. oktoobrini 1930. a.

laskeriistade parandamiseks: Mihail Sergei p. Venediktovile — Vilu vallas, Ratševo mõisas, maksvusega 13. nov. 1930. a.; Karl Peetri p. Luhale — Tartus, Poe tän. nr. 7., maksvusega 13. nov. 1930. a.; Karl Juhani p. Vallnerile — Antsla alevis, Jaani tän. nr. 15, maksvusega 13. nov. 1930. a., ja Leo Matsi p. Kernerile — Viiandis, Tallinna tän. nr. 1, maksvusega 13. nov. 1930. a.

Küsimusi ja kostmisi.

„E. P.“ tellija V. P. Küsimus. Kui võlglaselt sissenõutud summast ei jatku kõigi sissenõudmiseks esitatud nõuete, eravõlgade, täielikuks rahuldamiseks, ja kui nende hulgas on ka riigi- ja omavalitsusemaksude nõudmisi sama võlglaste vastu, kas sissenõutud raha jagamisel on eesõigusi riigi- ja omavalitsusemaksudel, s. o. kas need ei kuulu jagamisele ja rahuldatakse täies nõude ulatuses, jaataval

korral, missuguse seaduse alusel, sest võlglastelt sissenõutud summade jaotamise korra muutmise seadusest (R T. 32—1929) ei ole seda näha.

Vastus. Riigi- ja omavalitsusemaksudel on eesõigus Ts. K. S. § 1890. juhtudel ja ainult neil maksudel, mis selles paragrahvis ette nähtud.

Konstaabel L. Küsimus. Olen linna ümbruskonnas asuva valla konstaabliks, kuid võimata on saada valla piires korterit, olen summitud elama linnas ülemuse nõusolekul. Kas olen õigustatud

saama perekonna abiraha maksva seaduse § 3. p. b või p. c alusel?

Vastus: § 3. p. c, sest perekonna abiraha makstakse selle järgi, kus asub teenistuskoh.

Väljaandja: **Kohtu- ja siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.**

Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Pankrott, Arnold, välja antud Lümmda vallavalitsuselt 19. 4. 29 a. nr. 1457. (21292)
- Lember, Juhan, välja antud Pihla vallavalitsuselt 15. 8. 29 a. nr. 1125. (21287)
- Kolli, Jüri, välja antud Mustjala vallavalitsuselt 30. 1. 20 a. nr. 859. (21288)
- Riis, Olga, välja antud Mustjala vallavalitsuselt 24. 3. 24 a. nr. 135. (21284)
- Sepp, Rudo, välja antud Loona vallavalitsuselt 15. 2. 27 a. nr. 26. (21294)
- Tomson, Olga, välja antud Kuresaare politsei jaoskonna ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 1657. (21283)
- Tael, Hans, välja antud Torgu vallavalitsuselt 29. 7. 21 a. nr. 1165. (21293)
- Velve, Jaan, välja antud Loona vallavalitsuselt 30. 12. 21 a. (21289)
- Villman, Gustav, välja antud Pihla vallavalitsuselt 20. 1. 20 a. nr. 140. (21295)
- Õunpuu, Joosep, välja antud Mustjala vallavalitsuselt 20. 11. 28 a. nr. 162. (21298)
- Õör, Mihkel, välja antud Loona vallavalitsuselt 4. 4. 22 a. nr. 914. (21286)
- Ulm, Artur Juhani poeg, välja antud Vormsi vallavalitsuselt 13. 10. 27 a. nr. 645. (21713)
- Väät, Miina Kustase tütar, välja antud Martna vallavalitsuselt 26. 3. 25 a. nr. 101. (21714)
- Erkas, Andres Matsi poeg, välja antud Rikholdi vallavalitsuselt 26. 4. 20 a. nr. 577. (21715)
- Lai, Tiiu Jaani tütar, välja antud Palivere vallavalitsuselt 21. 9. 20 a. nr. 128. (21716)
- Kurismann, Villem Andruse poeg, välja antud Oru vallavalitsuselt 7. 8. 20 a. nr. 542. (21717)
- Tröös, Hans Jüri poeg, välja antud Martna vallavalitsuselt 22. 1. 20 a. nr. 180. (21718)
- Proberg, Aleksander Gustavi poeg, välja antud Asuküla vallavalitsuselt 15. 10. 26 a. nr. 50. (21719)
- Sagelmann, Priidik Karli poeg, välja antud Lähtru vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 190. (21720)
- Ellerberg, Gustav Hansu poeg, välja antud Piirsalu vallavalitsuselt 9. 3. 20 a. nr. 177. (21721)
- Lepikson, Aleksander Peetri poeg, välja antud Palivere vallavalitsuselt 7. 8. 20 a. nr. 119. (21722)
- Sass, Helene Villemi tütar, välja antud Asuküla vallavalitsuselt 17. 8. 20 a. nr. 313. (21723)
- Riistop, Ado Jaani poeg, välja antud Lähtru vallavalitsuselt 29. 12. 19 a. nr. 125. (21724)
- Koppel, Liisa Jüri tütar, välja antud Lähtru vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 199. (21725)
- Teichmann, Johannes Hendriku poeg, välja antud Rikholdi vallavalitsuselt 24. 12. 19 a. nr. 359. (21726)
- Lilja, Andres Juhani poeg, välja antud Vormsi vallavalitsuselt 15. 2. 20 a. nr. 20. (21727)
- Kyrkslätt, Lars Jakobi poeg, välja antud Vormsi vallavalitsuselt 2. 6. 21 a. nr. 438. (21728)
- Engbusk, Gustav Juhani poeg, välja antud Sutlepa vallavalitsuselt 9. 3. 20 a. nr. 17. (21729)
- Lunn, Johannes Gustavi poeg, välja antud Sutlepa vallavalitsuselt 27. 1. 21 a. nr. 184. (21730)
- Reede, Anna Leena tütar, välja antud Oru vallavalitsuselt 18. 6. 23 a. nr. 69. (21731)
- Laur, Marie Jüri tütar, välja antud Piirsalu vallavalitsuselt 8. 6. 20 a. nr. 339. (21732)

- Rand, Anton Anna poeg, välja antud Naissaare vallavalitsuselt 29. 1. 27 a. nr. 75. (21735)
- Mänd, Johannes Gustavi poeg, välja antud Palivere vallavalitsuselt 7. 1. 22 a. nr. 211. (21736)
- Kalju, Herman Villemi poeg, välja antud Haapsalu linna politsei ülemalt 26. 11. 19 a. nr. 370. (21738)
- Arder, Veera Karli tütar, välja antud Lähtru vallavalitsuselt 22. 2. 20 a. nr. 266. (21742)
- Kangur, Lidia, välja antud Rakvere politsei jaoskonna ülemalt 7. 8. 23 a. nr. 389. (21988)
- Sondberg, Marie, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 13. 10. 28 a. nr. 963. (21989)
- Lass, August, välja antud Nõmme jaoskonna politseikomissariilt 26. 1. 27 a. nr. 1164. (21990)
- Mihkelten, Juhan, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 19. 4. 26 a. nr. 539. (21992)
- Hamburg, Magda, välja antud Tallinna linna politsei 3. jaoskonna ülemalt 28. 9. 23 a. nr. 1896. (21993)
- Karpoff, Konstantin, välja antud Tallinna 3. jaoskonna politseikomissariilt 1. 7. 28 a. nr. 270. (21995)
- Vendel, Juhan, välja antud Tallinna linna politsei 5. jaoskonna ülemalt 18. 12. 24 a. nr. 1882. (21997)
- Loiken, Juhan, välja antud Kärda vallavalitsuselt 28. 5. 25 a. nr. 89. (21998)
- Strömberg, Martin, välja antud Tallinna linna 1. jaoskonna politseikomissariilt 14. 11. 27 a. nr. 4247. (21999)
- Kirstein, Leon, välja antud Harku vallavalitsuselt 1927 a. (23901)
- Paavel, Maria, välja antud Tallinna linna politsei ülemalt 20. 2. 20 a. nr. 9967. (22000)
- Jüris, Oskar, välja antud Viljandi linna politseikomissariilt 5. 3. 27 a. nr. 3699. (23902)
- Korjus, Karl-Zephanja, välja antud Tallinna linna 3. jaoskonna politseikomissariilt 6. 9. 28 a. nr. 779. (23903)
- Kurg, Martha Kristjani tütar, välja antud Narva linna politsei 1. jaoskonna ülemalt 1. 8. 25 a. nr. 403. (1699)
- Kongas, Karl Karli poeg, välja antud Narvoova vallavalitsuselt 1922 a. nr. 651. (1700)
- Sigur, Johannes Hansu poeg, välja antud Triigi vallavalitsuselt 1927 a. nr. 93. (22201)
- Štšegolev, Sergei Andrei poeg, välja antud Narva linna politsei ülemalt 1923 a. nr. 2859. (22202)
- Otson, Ella Jakobi tütar, välja antud Narva linna politsei ülemalt 3. 12. 19 a. nr. 2955. (22203)
- Bokovnev, Marfa Trofimi tütar, välja antud Kastre-Võnnu vallavalitsuselt 1920 a. nr. 1211. (2632)

Politseivalitsus ostab võistluspakkumisel

palituriidet.

Kinnised, 50-sendilise tempelmargiga varustatud pakkumised tuleb anda Politseivalitsusele kuni 28. nov. kella 10 homm. märgusõna all: „Pakkumine palituriide kohta“.

Lähemaid teateid ja tingimusi võib saada Politseivalitsusest tuba nr. 22, igal tööpäeval kella 10—14. Politseivalitsus.

Äsja ilmus trükist

A. Loorits'a

Omavalitsustesse puutuvate seaduste, määruste ja korralduste juht.

Hind Kr. 2.—

Saadaval „E. Politseilehe“ talituses, Toompea lossis, tuba 34, telef. 7-47.